

WALTER SERNER

(1889 - 1942)

ULTIMA UȘURARE *

Manifest DADA

1° În jurul unei mingi de foc se rotește un bulgăre de excremente pe care se vând ciorapi de mătase pentru doamne și se apreciază Gauguin. Un aspect cu adevărat trist, dar măcar puțin diferit: ciorapii de mătase pot fi înțeleși, Gauguin nu. (Imaginați-l pe Bernheim ca biolog prestigios.) Mii de rastafari (*rastafari*, mișcare spirituală și socială de origine jamaicană, apărută în anii '30) cu creier mic și urmărind enervant, care servesc coloane în foileton cu degetele lor mici de burghezi erectați (o bășicuță prea groasă!), pentru a relaxa fluxurile de bani, provocând astfel neglijențe care încă azi lasă unele doamne să sufere lipsuri. (Gândiți-vă trei minute la psihoza opticii prost tratate; simptom clinic, primar: subestimarea ciorapilor de mătase pentru doamne; secundar: tulburări digestive.)

2° Ce a făcut, oare, primul creier care a ajuns pe glob? Probabil a fost uimit de propria prezență și nu știa ce să facă cu sine și cu vehiculul murdar de sub picioare. Între timp, lumea s-a obișnuit cu creierul luându-l atât de puțin în seamă încât nici măcar nu îl ignoră, făcându-l un rastafari (în partea de jos: polonez închis la culoare; în partea de sus: președinte de senat) și transformând natura, atât de populară pe nedrept, într-un decor pentru un spectacol cu adevărat puternic. Această ieșire, cu siguranță nu foarte eroică, dintr-o dilema încă insuficient apreciată, a devenit complet lipsită de farmec, deoarece este atât de previzibilă (cât de ridicol este un cântar de persoane!), dar tocmai de aceea este foarte potrivită pentru unele proceduri.

3° Și unui conductor de locomotivă îi vine cel puțin o dată pe an în minte că relația lui cu locomotiva nu este deloc obligatorie și că știe la fel de puțin despre soția sa ca după acea noapte caldă din Bois. (Dacă aș fi numit La Villette sau Theresienwiese, ambele relații ar fi fost complet iluzorii; un indiciu pentru habiliți: „Despre anatomia topografică, schimbul psihic de aer și altele asemenea.”) În hotelul Ronceroy sau în Picadilly se întâmplă să devină foarte neclar de ce cineva se uită fix la mâna lui, scoate sunete de tril, se scarpină și iubește saliva lui. Acest exemplu aparent atât de pașnic poartă cu sine posibilitatea ca sentimentul insistent de plictiseală să se transforme într-un gând despre cauza sa, cel mai important. Un astfel de moment drăguț organizează dispersatul (o, ce drăguț!), care ca profet, artist, anarhist, om de stat, pe scurt ca rastafari, face tâmpenii.

4° Napoleon, un băiat cu adevărat priceput, a susținut iresponsabil că adevărata profesie a omului este să lucreze pământul. De ce? A căzut un plug din cer? Dar ceva a prins omul, îmi imaginez eu o voce feminină flămândă de iubire. Oricum nu agricultura în sine; iar ierburile și fructele existau deja atunci. (Vă rog să consultați biogeneticienii germani pentru a vedea de ce greșesc. Dar va fi foarte plictisitor.) Deci, în cele din urmă: chiar și Napoleon, care exprima altfel lipsuri destul de proaspete și plăcute, a fost uneori un atlet al stării de spirit. Păcat. Mare păcat.

5° Totul este, de fapt, rastaquouèresc, dragii mei. Fiecare este (mai mult sau mai puțin) o creație extrem de aeriană, dieu merci. (Doar în treacăt: 10 cenți celui curajos care îmi demonstrează că ceva nu este în cele din urmă arbitrar ca normă!) Altfel, ar începe un dezastru epidemic. Diagnostic: plictiseală rabidă; sau resemnare panicoasă; sau resentiment transcendentă etc. (Poate continua după dorință și poate fi ridicat la registrul tuturor stărilor lipsite de talent.) Starea curentă a suprafeței locuite a Pământului este astfel doar rezultatul firesc al unei plictiseli devenite insuportabile. Plictiseală: doar cuvântul cel mai inofensiv. Fiecare să-și aleagă cel mai gustos cuvânt pentru propria-i inferioritate! (Un subiect drăguț pentru un joc aspru de popiri!)

6° Este cunoscut faptul că un câine nu este o hamac; mai puțin cunoscut este că fără această ipoteză delicată pictorii și-ar pierde pensula murdară; și niciodată că interjecțiile sunt cele mai potrivite: viziunile asupra lumii sunt amestecuri de cuvinte... Săpisti, aici trebuie extins puțin procedul. (Mică imagine: craniotomie ușoară!) Ei bine: toți stilistii nu sunt nici măcar măgari. Căci stilul este doar un gest de jenă al structurii sălbatice. iar jena (după o scurtă adormire) se dezvăluie ca cea mai perfectă pocăință de sine, astfel că stilistii din grijă de a nu fi luați de măgari se comportă de multe ori mult mai prost decât aceștia. (Măgarii au două calități mult superioare: sunt încăpățânați și leneși.) Diferența dintre Paul Oskar Höcker, Dostoievski, Zobeltitz și Wedekind constă doar în comportamentul lor în cadrul gestului de jenă menționat. Indiferent dacă cineva îmi șoptește într-un troheu perfect funcțional sau în alt fel plin de imagini (toate plauzibile) că se simțea rău și, de când are dovezile scrise, s-a simțit mai bine, sau că deși se simțea bine (uite, uite!), s-a simțit rău când nu a mai înțeles asta (teremtate!); este întotdeauna aceeași încercare josnică de a scăpa din jenă făcând din ea (stilizându-o, ogotto) – o formă! Cuvânt groaznic! Adică: să faci din viața improbabilă până în vârfurile degetelor ceva probabil! Să așezi un cer mântuitor peste acest haos de gunoi și mistere!! Să parfumezi gunoiul uman într-un mod ordonat!!! Mulțumesc... Există o imagine mai idiotă decât un cap genial stilizat care cochetând se ocupă cu sine? (Doar în treacăt: respectul meu pentru cel harnic care-mi demonstrează că la Ethbold nu există cochetare!) O, pentru această jenă supraîncărcată care se încheie cu o reverență față de sine! De aceea (din cauza acestei curburi stilizate) se produc filozofii și romane transpirate, se murdăresc picturi, se modelează statui, se scot pe gură simfonii și se lansează religii! Ce ambiție cutremurătoare, mai ales că aceste prostii înspăimântătoare au eșuat peste tot (în special în zonele germane) în mod temeinic!! Totul e o prostie!!!

7° Cel mai frumos peisaj pe care îl cunosc este Café Barratte lângă halele pariziene. Din două motive. Acolo am făcut cunoștință cu Germaine, care printre altele a șuiurat: „C'est possible que je serais bonne, si je savais pourquoi.” Recunosc cu sarcasm: am încremenit de bucurie. Și apoi, în acest local prietenos, Jean Kartopaitès, care altfel ieșea doar cu bărbați fără guler în picioare, a întrerupt brusc relația cu mine pentru că am fost atât de nehibzuită să rostesc numele Picasso.

8° Ah, dragele farfurii albe de porțelan! Căci... Ei bine: odinioară se dorea să se transmită pictural ceea ce se pretindea că nu se poate exprima, deci ceea ce de fapt nici nu se avea. (Ura! Ca și cum ar putea fi portretizată măcar o viceregină, dacă nu s-ar ști că ea nu e un fotoliu!) Încotro ar fi ajuns acești zugrăvi dacă încetau să lustruiască pozele în ulei era deci de mult previzibil. (Să le fie clar: mai multe fete, vă rog, mai multe fete!) Dar impresioniștii! Ei bine: ce se obține, dacă după o clipire puternică reușești să-ți construiești convingerea că acel

devorator de cartofi a văzut chiar o vacă, dar astfel încât să se poată umfla că ar fi fost vaca lui, o vacă foarte specială, pe scurt: vaca mântuitoare? Teremtete! Dar expresioniștii! Ha-ho: ce se obține, dacă vezi limpede ce face un adjectiv și, cum nici acestuia nu i-a reușit până acum să orienteze, a și eșuat deja, nepictat fiind? Iar cubiștii, futuriștii! Hop: campionii acestor eșecuri cu pensula aproape ultraviolete lăsau să se creadă că vor ateriza eliberarea (puh!) de pe înalta leagănă a stilului (cascadorie pe trapez! trapez! ceva de genul: „Vom legăna noi această jenă!”), dar nu au obținut decât ca nici măcar un coc să nu se lege, ci mai degrabă ca cei mai sălbatici măgari să sosească în trap ordonat. (O, sărman Sagot sărit de la trapez! etc., etc.) Nonsens! Nonsens!! Nonsens!!!

9° Ce este spus la 8 este, în fond, deja un discurs pentru adulți răi: fibelistic, extrem de fibelistic. Totuși, să mai notați cu atenție, dragii mei:

- a) Plastica: jucărie foarte incomodă, agravată de o privire ochioasă metafizică.
- b) Muzica: înlocuitor de pantopon sau eroina. (De mult timp subfibelistică!)
- c) Lirica: un tânăr se află în încurcătură. Rețetă: întreabă-l cu cine visează și poți să-i spui cu cine nu s-a culcat. (Desigur, omul se află mereu în încurcătură; dar în încurcătura c nu are voie să se mai afle.)
- d) Romanul și altele: domnii vorbesc ca pe roți sau de curând deloc. Încă puțină transpirație și treaba reușește: beletristică! (Pe roți te afli destul de des. Dar un volum Samuel Fischer este un mijloc prea îndelungat de a trasa linia directă Siracuza–sandviș–încălzire centrală.)
- e) Drama, tragedia, comedia: încurcătura se ascuțește, se înfinge și trezește în public vaga bănuială că un cinema ar fi totuși cel mai bun al doilea desert (din lipsă de mic flirt).

În concluzie, dragii mei: arta a fost o boală a copilăriei.

10° Nu ai niciodată un gând. Cel mult gândul se prefacă că ar exista. (Totdeauna însă cu pălăvrăgitorul său!) Fiecare cuvânt e o blamare, atenție. Întotdeauna suflă doar fraze cu cea mai circărească mișcare peste poduri cu lanț (sau și: plante, prăpăstii, paturi). Propunere mai bună: să-ți imaginezi înainte de culcare cu cea mai mare claritate starea psihică finală a unui sinucigaș care vrea, printr-un glonț, să-și sondeze în cele din urmă conștiința de sine. Dar reușește numai dacă mai întâi te-ai blamat. Grav compromis. Îngrozitor compromis. Cumplit compromis. Atât de teribil compromis, încât totul este compromis. Încât fiecare cade metaforic pe fund. Și strănută.

11° Interjecțiile sunt cele mai nimerite. (Ah, dragele farfurii albe de porțelan!)... Trebuie să aduci la rațiune acești amfibieni și tritoni care se cred prea buni ca să fie măgari. Smulgându-le asta. Biciguindu-i! Trebuie să jupoi acel albastru hidos de carte poștală supradimensionată, pe care acei rasta cețoși l-au mințit sus la cerul He-Ho-Hu-Ha (cum?!) întins. Trebuie să-ți ciocnești capul, încet, dar sigur, de cel al vecinului ca de un ou stricat (bine, bine). Trebuie să urli inexprimabilul, inefabilul atât de aproape și insuportabil, încât niciun câine să nu mai vrea să trăiască așa de deștept, ci mult mai prost. Ca toți să-și piardă mințile și să-și recapete capul. Trebuie să le împingi procentajele, citatele biblice, sânii fetelor, clătitele, Gauguinii, batistele, rachiurile, jartierele, capacele de WC, vestele, ploșnițele, toate acele lucruri pe care le gândesc, fac și răscolesc simultan, atât de apăsător sub bărbie, încât în sfârșit să se simtă bine, cum până acum doar li se zbatuse în burdihan. Trebuie. Trebuie pur și simplu. Teremtete!

12° Ciorapii de mătase pentru doamne sunt neprețuiți. O viceregină este un fotoliu. Viziunile asupra lumii sunt amestecuri de cuvinte. Un câine este un hamac. L'art est mort. Vive Dada!

13° Nu se face să trăncănim despre tiranie... Ce să faci, he, cu libertatea ta (așa-zisă)? Fiecare revoluție a fost doar revolta nostalgică după un pumn mai iubit (eromasoch). Numărul celor care, abia majori, rânjesc la orice

autoritate, este la fel de minuscul ca cel al despoților (erosade) — prin nimic suficient. Niciodată n-a existat o revoluție. Doar revoltați. Rastafari. Anul 1789 este cel mai abuzat istoric. Majoritatea compactă a stomacurilor flămânde croncănea în fața palatului de la Versailles și, o dată în beția străzilor tumultuoase, a trântit niște capete. Revoluție, he? O încăierare isterică a celor organici lipsiți. Libertate? Un mic oarecare trai, o mică slujbuță, siguranța împotriva palmelor și femeluța redusă la sfert de rație sexuală, lângă care, ca funcționar (soldat), ai voie să te coaceți spre cer împreună cu fabrica și mâncarea proastă. Pompieristic! ... Atât timp cât acea presiune continuă de sus nu încetează, acea liniștitoare știință că nu mai trebuie să vrei nimic — totul, dar chiar totul e în regulă ... Nu se mai face deloc să fluierăm despre tiranie...

14° Revoltați mai buni au iscat, firește, schimbări oarecum violente. Dar unde rămâne (ha!) — Mărețul? (O Sofocle, negustor posac de ouă!)... Libertate! Existența mea suverană? Contrariu: ea e greoi pasivă, prinsă din toate părțile. Marele Dadadatterich!!! (Dar, totuși, foarte plăcut...) Trebuie să pui mereu întregul (inclusiv respirația și trenurile expres) între paranteze: chiar și lucrurile cele mai iluzorii din vecinătate se pot astfel acoperi alunecos, încât nici măcar ficțiunea nu mai poate să se târască. O măsură, voi, măsurărilor! Voi, șalupe ale libertății voinței!! Voi, salturi cerebrale!!!!... Între cleștii (pac!) nașterii și exitus sari în sus și în jos cu ce-ai fost dotat: când șmecher, când posomorât; sari (da, da) — educație spirituală, „luminarea” sexuală (dar a adulților, cum ar fi?), și alte asemenea mărețe prostii; și sari și (vai!) — libertate, liberul arbitru... Clovnerii între paranteze!

15° Acești haidamaci, și anume personalitățile închise, ariviștii truditori etc., chiar dacă ajung la o unilateralitate stupidă de-a dreptul, izbutesc cel mult o găurică (scriitorul cel mai căutat) într-un șir oarecare (minge de cauciuc), care însă se umple repede, căci ceilalți, cei aerieni, atât de polivalenți și iuți încât se învârt busolar („Suflați perpendicular peste București!”), sunt cu mult mai numeroși. Din fericire. Capete atrăgătoare sau respingătoare? Nasurile pe care le poartă atrag sau resping. Prin urmare, cu greu există optimiști mai idioți decât revoluționarii ri-ra-re... (fiecare cusătură: o bucată groasă răsucită!). Golgota a fost o joacă de copii pe lângă falimentul care a deformat de curând fața Europei Centrale... Experiență? Nasul lung cu care pleci mereu, dacă nu te-ai pus singur derizoriu să-ți răsucești unul de plăcere. Privește, totuși, june neglijent, acel mic zâmbet ce poate fi zărit pe fețele celor (până și Gustl Pufke; și, bineînțeles, Leonhard Frank) ce au avut succes (conducerea nasului de-a dreptul).

16° Intrați, domnilor! Intrați! Ceea ce n-ați văzut niciodată tot nu veți vedea aici, dar, în schimb, o menajerie spălată. S-a spălat! Haló: ... Unul, care folosește hărnicia ridicol-pozitivă a celor mai opaci ca inspirație, se ridică și profetește un sistem divin, prinzând orice creier gata de a fi legat în lațul unei afirmații imposibil de dovedit (axiom, idee, principiu a priori etc. Nonsens), pentru a astupa chinul disperat al propriei plictiseli. Face gădilici, e chiar amuzant și atât de jenant pentru public încât fiecare se simte... așa. Altul scoate un tom despre ultimele (bum!) întrebări și servește cu frunte ireproductibilă (te sprijini de șolduri) — soluții, tja... Altul se supără de asta, devine (nu din cauza insolubilității cât din cauza penibilului) sălbătic și propagandist al faptei turbate: tip amuzant de fiasco gânditor; folosește realul absurd absurd de real (salut, Ravachol!). Altul scrie poezii direct sau muzică etc. etc., prostii, și vrea ca transpirațiile celor mai jenante stări ale lui să fie admirate ca preludii sau chiar mântuiri. La o parte!... Altul, în sfârșit, cutreieră cu trenul Europa, e după nevoie conte sau hoț, speculant sau diplomat, aventurier sau escroc matrimonial, pețitor sau consilier, căci numai această diversitate îi satisface imensa nevoie de distracție (Manolesco, Charles de Hoffmann, je vos salue!). Dacă e prea talentat, devine om de stat și întemnițează hoțul și taie capul ucigașului, căci nu se poate permite, doar pe sărite, ceea ce en masse este însă întemeiat ca mare șarlatanie. Odată intrat în posesia puterii, o ridică imediat la rang de axiom și ajunge după câteva minute să creadă el însuși, fiindcă e atât de variat să organizezi sub pretextul că pedepsești crimele comise contra plictiselii. Își așază foștii colegi, pe care îi hăituie acum când îi

prinde fără slujbă, în posturi diplomatice; lasă să fie supt (curajos!) artistul în fible unde-și are locul, dar unde delicata prostire a oricărei bune (ura!) poezii (cele rele sunt mai bune) nu iese așa de bine în evidență, măcar că toată povestea mai capătă totuși un rost; și pregătește capetele mai departe pentru un pozitivISM de fațadă, prefăcându-se să gonească plictiseala, bătând pe umăr Bisericii, dacă aceasta reușește să-l îndoaie pe Isus, care altminteri, ca arhiezuitean, ar fi prea devastator, într-un catehism (club de vâslit)... Și iată: mirosul se răspândește în lume, tot mai gros. Evidențele (fragila ne-evidență) încetează să mai fie; și ne-evidențele (artificial turbate) devin poruncă. (Aceasta: suma obrăznicilor pe care șmecherul acela și le permite pentru că „știe trucurile”!) Dar fantoma incurabilă a plictiselii se ridică albă în spate și prinde cu o singură strângere toată banda: omul de stat sună, cortina se ridică...

17° Război! C'est la guerre! Intrați, domnilor! Intrați!... Oamenii aleargă bezmetici, confuzi, speriați, înspăimântați. Unde e un sprijin? Un punct? Un scop? Un sens? ... Dragii de ei nici nu știu de ce sunt aici, ce a fost și ce va fi, și nici presupusul gând că slujesc intereselor private ale unor mari escroci nu schimbă lucrurile; nici cunoașterea faptului că regizorii morții lor pe câmpul de luptă pun în scenă spectacolul doar pentru că se plictisesc și ei. Cei mai mulți nu devin trăgători pentru că nu pricep înscenarea, ci pentru că o folosesc ca pe (hoho!) o senzație... În plus, aranjamentul e bun. Ziarele strigă „ura!” și telefonează ministerelor pentru frazeologia de motivare. Muzica se revarsă și îneacă orice schimbare. Se livrează discursuri grandioase, lustruite istoric și picurate în mulțimea deja amestecată, se anunță oficii solemne și bunul Dumnezeu e personal chemat să sprijine măcelul. Și iată, după această campanie publicitară minunat pusă la cale, crapă primele grenade. Tânărul din loja lui are spectacolul, populația un divertisment sângeros, iar moartea zdravănă, singura cu adevărat de succes, face o reverență plictiselii care, după primul act, îi cotopește inevitabil iar pe spectatori și actori... Stop: sunt chiar pe cale să devină (o, o, o) Ri-Ra-Republicani, pentru a munci pentru industrie și alți rastafari. Dar chiar dacă ar pricepe toate astea și ar primi în cele din urmă libertatea absolută asupra lor înșiși, s-ar găsi, în cele din urmă, în fața alegerii între cea mai teribilă plictiseală sau... (Îmi concep garda galbenă a ultimei furii...)

18° Atât de iubita distincție dintre cultură și civilizație se spulberă, din această frumoasă perspectivă, în măsura nevoii de a te anestezia (de a ciripi) ... O, despre așa-numitele emoții ale gândirii! Nimic altceva decât excese ale plictiselii împinse la un asemenea paroxism încât unii chiar și-au închipuit că nu se plictisesc. În realitate însă, în aceste ore omul se plictisește cel mai convulsiv. Consider foarte probabil că toate (on mexcuse) geniale ale istoriei mondiale și-au mărturisit asta, dar, prudent, au păstrat tăcerea. Niciunul n-a renunțat vreodată la această rezervă mentală de cea mai abjectă speță. Motivul e, firește, la fel de plauzibil cât și jalnic: niciun vizitativ n-ar mai admira pe cel care și-ar nega măreția gândurilor prin recunoașterea faptului că sunt spasme. Dar nu trebuia oare ca această troglodită onanie de vanitate să-i plictisească pe termen lung pe purtătorii de bretele, atât de insuportabil, încât...? Probabil că le-a fost mai necesar ani întregi de găfăit stângaci în fața vreunei doamne decât în fața lor înșiși un exces cinstit către jos, (de unde, credeți-mă, totul se strânge mult mai ferm decât altundeva)... Ce impostură primitivă! Toți au murit cu reservatio măreției lor (pfui, diavole!) pe buzele puse în scenă pentru „ultimul cuvânt”. Chiar și Voltaire și Montaigne. Pfui, diavole! ... (Nu trebuie să fi citit nici Kant, nici Nietzsche: e de-ajuns să fi dat în lehamite de la un singur rând...)

Traducere: MAXIMILIAN DENG

* din volumul: Walter Serner *Letzte Lockerung manifest dada* Paul Steegemann Verlag Hannover, 1920